

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/niepodleglosc/75871,Autograf-przodka-w-holdzie-dla-narodu-amerykanskiego.html>

Wystawa *From Poland With Love* na ulicach Warszawy, 2018 r. Fot. US Embassy

ARTYKUŁ

Autograf przodka w hołdzie dla narodu amerykańskiego

Autor: ŁUCJA MAREK 22.12.2021

W 1926 r. USA świętowały 150-lecie niepodległości. Z tej okazji naród polski złożył narodowi amerykańskiemu oryginalny prezent – życzenia, pod którymi podpisała się jedna piąta (5,5 mln) Polaków.

Polacy ofiarowali Amerykanom kolekcję autografów przedstawicieli władz państwowych, kościelnych, świata nauki, kultury, różnego rodzaju urzędów, organizacji, instytucji, a nawet dzieci i młodzieży z maleńkich wiosek i przysiółków. To dowód uznania dla stworzonych przez Amerykanów instytucji, w których – jak napisano w życzeniach –

„wolność, równość i sprawiedliwość znalazły swój najwyższy wyraz, stając się gwiazdą przewodnią dla wszystkich nowoczesnych demokracji”.

Polski wkład w niepodległość Ameryki

Geneza polsko-amerykańskich stosunków sięga czasów konfliktu zbrojnego między Królestwem Wielkiej Brytanii a jego trzynastoma koloniami w Ameryce Północnej. Wojna z lat 1775-1783, zwana rewolucją amerykańską, zakończyła się uznaniem przez Wielką Brytanię niepodległości owych kolonii, a data 4 lipca 1776 r., dzień ogłoszenia „Deklaracji niepodległości”, autorstwa Thomasa Jeffersona, obchodzona jest jako święto narodowe Stanów Zjednoczonych. Walkę o wolność Amerykanów (armią kolonii dowodził George Washington) wsparli oficerowie europejscy, w tym polscy. W boju wstawili się Tadeusz Kościuszko i Kazimierz Pułaski, który poległ pod Savannah w 1779 r.

Korzenie polsko-amerykańskiego sojuszu tkwią w tamtych wydarzeniach, w owym zaangażowaniu i ofiarności. Przypomniano o tym w życzeniach na 150-lecie niepodległości:

„Święto Wasze, szlachetni Amerykanie, nie jest tylko Waszym świętem. Znajduje ono gorący odzew w całym świecie, a szczególnie w naszej Ojczyźnie, Polsce, która dumna jest z tego, że w wielkiej godzinie waszych dziejów u boku Jerzego Washingtona stali pod chorągwią wolności także bohaterowie naszych walk o wolność Tadeusz Kościuszko i Kazimierz Pułaski. Wspólnie przelana krew połączyła nas na zawsze węzłem jednych i tych samych uczuć dla jednego i tego samego ideału wolnego człowieka i wolnego narodu”.

Pomnik Kościuszki w Chicago.

Fot. Wikimedia Commons/Diego

Delso (CC BY-SA 3.0)

Amerykański wkład w niepodległość Polski

Wzajemne więzy zacieśniły się w drugiej dekadzie XX wieku. Świątując wraz z Amerykanami 150. rocznicę ich niepodległości wyrażano wdzięczność za wsparcie naszych starań o odzyskanie niepodległości. Przypomniano uczestnictwo Stanów Zjednoczonych w pierwszej wojnie światowej oraz „sławny udział lotników amerykańskich z Eskadry Kościuszki w naszej wojnie z wrogami bolszewickimi w 1920 r.”.

Dziękowano za wkład militarny i nieocenioną pomoc humanitarną. Pod adresem Amerykanów płynęły słowa:

„Zachowując w swym zbiorowym sercu wdzięczność wiekopomną nie tylko za Waszą ofiarę krwi, lecz i za podawaną przez Was w imię ludzkości pomoc wszelakiemu w Polsce podczas wojny cierpieniu – a nade wszystko za ratowanie od głodu i chorób dzieci – w dniu Waszego święta narodowego chcemy dzielić z Wami radość i życzyć Waszemu państwu i Waszemu narodowi jak najpomyślniejszego rozwoju na przyszłość ku dobru i szczęściu całego rodzaju ludzkiego”.

**Tłum ludzi z amerykańskimi i
polskimi flagami przy pomniku
Woodrow Wilsona w Poznaniu,
1931 r. Fot. NAC**

Unikatowa kolekcja

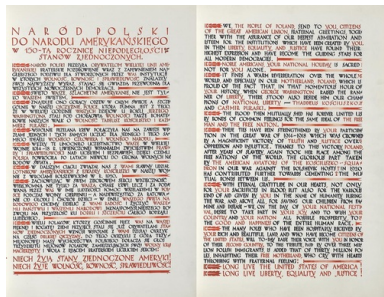
Akcja zbierania podpisów pod życzeniami dla Amerykanów trwała osiem miesięcy. Inicjatorem przedsięwzięcia była Polsko-Amerykańska Izba Handlowa. Życzenia ozdobili rysunkami znani artyści, m.in. Zofia Stryjeńska i Władysław Skoczylas. Pięknie oprawiony zbiór, liczący 111 woluminów (ostatni z nich to przewodnik po kolekcji), złożono w listopadzie 1926 r. na ręce prezydenta USA Calvina Coolidge'a. Z Białego Domu trafił on do Biblioteki Kongresu USA w Waszyngtonie i tam przechowywany jest do dziś.

Akcja zbierania podpisów pod życzeniami dla Amerykanów trwała osiem miesięcy. Inicjatorem przedsięwzięcia była Polsko-Amerykańska Izba Handlowa. Życzenia ozdobili rysunkami znani artyści, m.in. Zofia Stryjeńska i Władysław Skoczylas.

Oryginalnemu podarkowi nadano układ rzeczowo-geograficzny. Zbiór rozpoczyna tom (vol. 1) z podpisami najwyższych rangą przedstawicieli władz i instytucji państwowych. Widnieją tam autografy m.in. prezydenta Ignacego Mościckiego, marszałka Józefa Piłsudskiego, metropolity warszawskiego kard. Aleksandra Kakowskiego, członków rządu, parlamentarzystów, urzędników centralnych organów, instytucji i organizacji społecznych, Kościołów i związków wyznaniowych.

W tomie następnym (vol. 2) zgrupowano podpisy władz, instytucji, organizacji szczebla wojewódzkiego i powiatowego, wydziałów i studentów instytucji akademickich. Na końcu kolekcji zamieszczono uzupełnienie tej grupy podpisów (vol. 110).

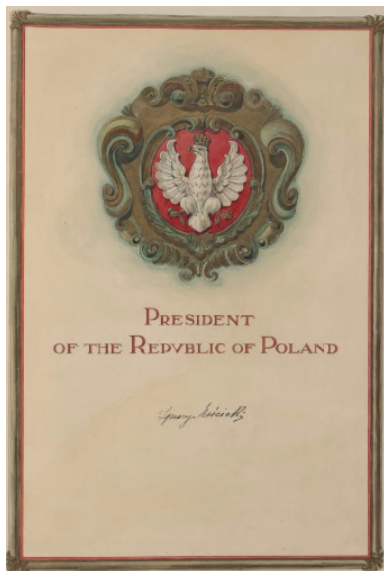
Wyodrębnione życzenia złożył Uniwersytet Jagielloński – najstarszy polski ośrodek akademicki (vol. 3), a także Akademia Górnicza – uczelnia założona w 1919 r. (vol. 4), Rządowy Instytut Stomatologiczny w Warszawie (vol. 5) i Polonia z Austrii (vol. 6).

Pierwsze karty pierwszego tomu „Deklaracji o Podziwie i Przyjaźni dla Stanów Zjednoczonych”

„Polska Deklaracja o Podziwie i Przyjaźni dla Stanów Zjednoczonych” z Białego Domu trafiła do Biblioteki Kongresu USA w Waszyngtonie

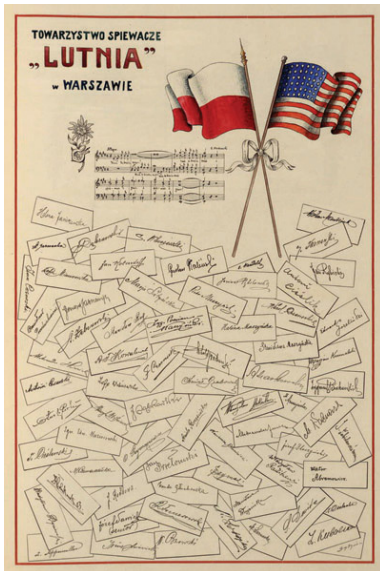

**Karta z podpisem Prezydenta
Rzeczypospolitej Polskiej, prof.
Ignacego Mościckiego**

Odszukaj przodka

Największą grupę w kolekcji stanowią podpisy dzieci i młodzieży szkolnej, począwszy od podopiecznych renomowanych placówek oświatowych po uczniów małych wiejskich szkół. Autografy najmłodszych członków społeczeństwa oraz ich wychowawców i nauczycieli zostały pogrupowane według typu placówek: szkoły średnie (vol. 7-13), gimnazja i szkoły podstawowe (vol. 14-93 układ powiatami, vol. 94-109 różne). Młodzież z niektórych placówek ozdobiła podpisy rysunkami, inni dołączyli fotografie obiektów szkolnych, grona pedagogicznego i uczniów, które dziś są cennym źródłem ikonograficznym.

Niezwykła kolekcja autografów polskich obywateli została w całości zdigitalizowana dzięki staraniom Biblioteki Kongresu oraz polskiej ambasady w Stanach Zjednoczonych i Biblioteki Polskiej w Waszyngtonie. Unikatowy zbiór opublikowano w internecie na stronach Biblioteki Kongresu (*Library of Congress*). Dzięki temu współczesne pokolenie Polaków może zobaczyć niecodzienny dar pokolenia sprzed stu lat i sprawdzić, czy pośród tysięcy stron nie ma kart z miejscowości i szkoły, na których autograf złożył któryś z przodków. Ja takie odnalazłam i do podobnych poszukiwań zachęcam czytelników.

Jedna z kart „Polskiej Deklaracji o Podziwie i Przyjaźni dla Stanów Zjednoczonych”

Jedna z kart „Polskiej Deklaracji o Podziwie i Przyjaźni dla Stanów Zjednoczonych”

COFNIJ SIĘ